

"İŞÇİLEŞEN MÜHENDİSLER" ESNEK ÇALIŞMA, TAŞERONLAŞTIRMA

**KALİTE ÇEMBERİ
UYGULAMALARINI BAŞLATAN
JAPONYA'DA İŞÇİLER GÜNDE
YAKLAŞIK 18 SAAT ÇALIŞARAK
BEDENLERİNİ VE BEYİNLERİNİ
FABRİKADAKİ VERİMLİLİK ARTIŞI
ÇALIŞMALARINA ADAMIŞLARDIR.
TOYOTA FABRİKASINDA BİR İŞÇİ
BİR GÜNLÜK ÜRETİM FAALİYETİ
SIRASINDA YAKLAŞIK 6 MİL YOL
KAT ETMEKTEDİR.**

TMMOB üye profili "50 yılda değişiklik göstermiştir. İlk dönemdeki nispi homojen ve elit yapıdan kendi içinde işçi, kamu çalışanı, bağımsız çalışan, küçük işletme sahibi ve büyük patronlar şeklindeki farklılaşmanın arttığı bir noktaya gelmiştir."

"Ücretli çalışanların toplamı %80'e ulaşmaktadır. Bu oran 1978 sonuçlarına benzerdir. Ancak 1978 araştırmasında kamu ücretlileri %63,1 iken 1998'de oran %34,3'e düşmüştür. Bu sonuçlara göre, bu yılları izleyerek başlayan kamu sektörünü küçültme tercihleri, mühendis istihdam biçimlerini de doğrudan etkilemiş, kamu ücretliliğindeki daralmayı, özel ücretlilikteki artış izlemiştir. İşsizlik oranı ise %1,3'ten %6,1'e

Elektrik-Elektronik Mühendisi Mehmet Ali KIRAN
EMO Ankara Şubesi Y.K. Üyesi

yükselmiştir. Ayrıca hatırlanmalıdır ki 1998 bir kriz yılı değildir. Daha sonra yaşanan 1999 ve ardından 2001 krizleri nitelikli işgücündeki işsizliği daha da artırmıştır.

İşverenle çelişik konumda olan ikinci tip mühendis ise sermayenin toplumsal egemenliğine karşı politik bir bilinç geliştirerek, mühendisi, sermaye karşısında emek cephesinin önderi konumunda algılayacak ve toplumsal değişim projelerinde aktif roller üstlenme eğiliminde olacaktır."

"Türkiye'deki mühendislerin çoğunluğu ücretli çalışan konumundadır. Bunların özel ekonomide yer alanlarının önemli bir kitlesi, ilkel üretim süreçlerinde istihdam edilen nitelikli işgücünü oluşturmaktadır. Diğer önemli bir bölümü ise kamu sektöründe çalışmaktadır. Çoğunluğu temsil eden bu gruplar, orta sınıf ve işçi sınıfı konumlarına dağılmakla birlikte, sahip oldukları ekonomik koşullar ve olanaklar itibarıyla işçileşmiş ve yoksullaşmıştır."*

Somut durum;

Bugün küreselleşme ya da

küresel kapitalizm olarak adlandırılan bu süreç Lenin'in 20. yüzyılın başlarında ifade ettiği gibi emperyalizmden başka bir şey değildir. Emperyalistler, işçi sınıfına ve emekçi halklara düşmandır. Onların daha rahat yaşaması emperyalistlerin işine gelmez. Emekçilerin görece daha rahat yaşadıkları sosyal devletler emperyalistlerin sosyalizme karşı halkları oyalama taktiklerinden birisiydi. Çünkü 1917-1990 yılları arasında reel sosyalizm emperyalizmin korkulu rüyası idi. Sovyetler Birliği'nin ve Sosyalist Kamp'ın yıkılmasıyla geçici rahata kavuşan emperyalizm, sosyal devlet ve sosyal politikalarından uzaklaşarak gerçek yüzünü halklara göstermeye başlamıştır. Dünyamızın herhangi bir bölgesinde emperyalistlerin yörüngesine giren az gelişmiş ya da gelişmekte olan bir ülke, onların belirlediği politikaları uygular. Bu tür ülkeleri ele geçiren emperyalistler o ülkenin yer altı ve yer üstü zenginliklerini kendi kontrolleri altına alırlar. Kontrole alınan bu ülkeler borçlarla kımıldayamaz duruma getirilir. Bu ülkelerde hayat pahalılığı artarak enflasyon canavarlaşır. Bu ülkelerde uygulanmaya başlanan "yeni

YILLAR	İşsiz (%)	Emekli (%)	Özel Ücretli (%)	Kamu Ücretli (%)	Bağımsız çalışan (%)	İşveren/ girişimci (%)
1978	1,3		16.2	63.1		20.7
1998	6.1	1.6	42.6	34.30	0.8	1.7

* "2000 ARAŞTIRMASI (Kapitalizm, İnsanlık ve Mühendislik - Türkiye'de Mühendisler, Mimarlar, A. Haşim Köse, Ahmet Öncü)"

liberal" bir rejim (gerçekte emperyalist politikalar) tipik olarak enflasyonu düşürmek ve (çoğunlukla kamu harcamalarını azaltmak ve faiz oranlarını yükseltmek yoluyla elde edilen) mali dengeyi korumak üzere uygulanan parasalcı politikaları, (emek piyasası düzenlemelerinin iptali ve sosyal refahın kesilmesi anlamına gelen) "esnek" emek piyasalarını, ticari ve mali serbestleştirmelerle özelleştirmeleri içerir. Bu politikalar emperyalist yönetici elitler (öncelikle de önde gelen emperyalist devletlerin finans oligarşisi) tarafından dünyanın emekçi halklarına yöneltilmiş olan bir saldırdır. Emperyalizmin ideologları şunu çok iyi bilmektedir: İşçiler sınıf olma özelliklerini kavramışlarsa ve hak alma mücadelelerini geliştirerek, daha iyi ücret daha iyi yaşam istemeye başlamışlarsa artık siyasallaşmışlardır. İşçi sınıfının siyasallaşması demek, iktidara talip olmak demektir. Artık karşılarında bilinçli ve örgütlü işçiler vardır. O zaman bu bilinci ve bu bilincin kaynağı örgütleri yok etmek ya da en azından zayıflatarak ne yapacağını bilemez duruma getirmek gerekir. Bunun için işçileri hizaya getirecek korkular gerekir. Emperyalizmde işsizlikten daha korkunç ne

olabilir ki sıradan bir işçi için. Bugün toplam sayısı 270.000 olan TMMOB üyelerinin yaklaşık %25'i işsiz ya da meslek dışı alanlarda çalışmaktadır.

Esnek Çalışma, Performansa Dayalı Ücret, Norm Kadro, Toplam Kalite Yönetimi, Kalite Çemberleri bu korkunun oluşturulduğu ve hayata geçirildiği önemli araçlar olmuştur. Taşeronlaştırma özellikle son 20 yıldır azgınlaşmıştır. Kapitalistler işyerlerini taşeronlara, ilginçtir taşeronlar da yapacakları işleri başka taşeronlara devrederek işçileri daha kolay sövmeye başlamışlardır. Taşeronlarda örgütlenmek ise sendikalar açısından oldukça zorlaşmıştır. İşçi sınıfının ve emekçilerin karşısına dayatılan bir başka önemli sorun ise kısmi zamanlı sözleşmeli çalışmadır. Esnek istihdama yönelik politikalar çoğunlukla iş sözleşmelerinin süresi belirli hale dönüştürülmesi biçiminde somutlaşmakta ve yapılan birçok çalışma bu sözleşmeler için belirlenen sürelerin kimi durumda çok kısa vadeli olduğunu ortaya koymaktadır.

Esnek çalışma, dünya pazarlarındaki kızgın rekabet ortamında sermayenin "risklerini

çalışanlara ve devlete yüklemek; sıradan, korunmasız, güvencesiz, sendikasıız sınıfları büyütürük onların pazarlık güçlerini ortadan kaldırmak için bir araç" olarak devreye sokuldu. 1980'lerden itibaren Avrupa ülkelerinde de yayılma hızı arttı. Kısmi süreli, vardiya, geçici iş, işin paylaşılması ve evde çalışma gibi esnek çalışma uygulamaları arasında part-time Avrupa ve dünyada en yaygın olarak kullanılan çeşittir. AB'de 1995 yılında açılan işlerin yaklaşık % 80'i part-time (yarı zamanlı) olmuştur.

Yarı zamanlı çalışma, eve iş verme, küçük işletmelerde, taşeron ve fason atölyelerinde çalıştırma ile çalışanlarla toplu pazarlık yapmanın nesnel zemini ortadan kaldırılıyor. Kayıt dışı çalışmayla, herhangi bir sözleşmeye bağlı olmaksızın işverenin tek taraflı belirlediği koşullar altında çalışma işçilere dayatılıyor. Çocuk emeği ve kadın emeği sömürsü artıyor. Aşırı çalışma her sektörde yoğunlaşıyor.

Mali açıdan büyüyen şirketler üretimlerini taşeronlarla, fason atölyelerle yapmaya yöneliyorlar. Bu parçalamayı aynı ülke içinde yaptıkları gibi, değişik ülkeler arasında da yapabiliyorlar.

Zamlı Memur Maaşları				
Ünvan	Mevcut aylık (YTL)	Ocak 2006 (YTL)	Temmuz 2006 (YTL)	Artış (YTL)
Memur 9/1	560	614	668	108
Memur 14/2	557	611	665	108
Öğretmen 1/4	880	942	1004	125
Öğretmen 9/1	708	765	824	116
Polis 9/2	928	991	1054	127
Mühendis 1/4	1038	1104	1171	133
Teknisyen 12/2	602	657	712	110
En düşük ücret	542	595	649	107
Ortalama ücret	799	859	919	120

* KESK-AR tarafından yapılan çalışmaya göre, hükümetin zam önerisinin, çeşitli meslek gruplarına çocuk ve aile yardımı hariç yansması.

Toplam Kalite Yönetimi ve kalite çemberlerine çalışanların katılımı şarttır. Bu katılımın gönüllü olduğu söylenerek sürekli propaganda yapılmaktadır. Oysa çalışanlar iş güvencesinin olmadığı, ücret artışının da kalite çemberlerinde mesai sonrası yaptığı çalışmalara bağlı kılındığı bir işyerinde kendilerini TKY uygulamaları içinde zorunlu olarak bulmaktadır. Kalite çemberlerinde tartışılmayacak, 'beyin fırtınası' yapılamayacak konular belirlenmiştir. Buna göre; ücretler, özlük hakları, sosyal haklar, kişisel problemler kalite çemberlerinin konusu değildir.

Kalite çemberi uygulamalarını başlatan Japonya'da işçiler günde yaklaşık 18 saat çalışarak bedenlerini ve beyinlerini fabrikadaki verimlilik artışı çalışmalarına adanmışlardır. Toyota fabrikasında bir işçi bir günlük üretim faaliyeti sırasında yaklaşık 6 mil yol katetmektedir. Ayrıca işçiler hastalık izinlerinin yıllık izinlerinin önemli bir kısmını kullanmayarak işyeri performans göstergelerini etkileme yoluna gitmektedirler. Özellikle Japonya'daki

uygulamalar göz önüne alındığında, toplam kalite yönetiminde, iş yoğunlaşmasının çalışanlar üzerindeki etkileri ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Örneğin otomobil fabrikalarında presleme aşaması ABD'de 6 saatte gerçekleşirken, bu Toyota fabrikalarında 1 saat 12 dakikaya indirilmiştir. Yine Japonya'da artan emek verimliliğine rağmen, ücretlerde ve sendikalaşma oranlarında önemli düşüşler gözlenmiştir. Kalite adına iş yoğunlaşmasının en önemli etkilerinden biri, Japon İşçileri İnsan Hakları Komitesi'nin açtığı davalarla ortaya çıkmıştır. Buna göre kalite çemberlerinde birbiriyle rekabet eden çalışanlarda aşırı çalışma ve stresin yol açtığı kalp ve diğer hastalıkların sonucu olan ani ölümler giderek yaygınlaşmış, bu nedenle 4,152 ölüm olayı hakkında dava açıldığı belirtilmiştir. Bu nedenle Japonya'da sendikalar federasyonunun (Zenzoren) yapmış olduğu bir anketi cevaplayan işçilerin %54.1'i en çok kaygılandıkları şeyin ne olduğu sorusuna 'sağlığını' yanıtını vermiştir.

Kalite yönetimiyle iş yoğunlaştırma, sermaye için aynı zamanda emek-sürecini mutlak bir disiplin altına alma yöntemidir. Bu duruma iyi bir örneği Kanada İşçi Sendikası(CAW) vermektedir. Kanada'da Japon ortaklı şirketlerde yönetim, işçileri kontrol etmek için iş istasyonları ile kafeterya arasındaki geliş gidişleri bile kamerayla kontrol etmektedir.

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız gibi, Esnek Çalışma, Performansa Dayalı Ücret, Norm Kadro, Toplam Kalite Yönetimi uygulamaları ve yasal düzenlemeleriyle kamu alanı ve emekçileri geniş anlamıyla iyiden iyiye tasfiye edilmeye çalışılmaktadır.

Asgari ücret;

Ülkemizde köylümüzün ürettiği fındığın, buğdayın, pamuğun, çayın, şeker pancarının vb. diğer tarım ürünlerinin fiyatını, Kamu Emekçilerinin maaşını nasıl IMF belirliyorsa, Asgari Ücreti de her zaman Uluslararası Para Fonu (IMF) belirleyecektir. Ülkemizin yeraltı ve yerüstü zenginliklerini

yerli-yabancı kapitalistlere "pazarlamakla mükellefim", diyerek peşkeş çeken; vurgun üstüne vurgun yapan hükümet ise aykırı sesleri susturmak için üzerine düşen görevini yapmaktadır. Peki, asgari ücret nasıl belirlenir? Asgari ücret, bir tek işçi için hesaplanmaktadır (sanki işçinin ailesi yokmuş gibi). Bulunan rakamdan ise SSK primi, Gelir Vergisi, İşsizlik Sigortası Primi, Damga Vergisi kesilmektedir. Bu kesintilerden sonra kalan ise işçinin eline geçen net ücret olur.Yıllardan beri belirlenen asgari ücretler hep sefalet ücreti olmuştur. 2006 Kasım ayı verilerine göre, 4 kişilik bir aile için, açlık sınırının 605.22 YTL, yoksulluk sınırının 1.971.41 YTL olduğu günümüzde, asgari ücret: 380.46 YTL'dir.

IMF'nin belirleyeceği 2007 asgari ücreti ise 420-425 YTL civarında beklenmektedir. Bunun da bir kere daha sefalet ücreti olacağı açıktır.

Oysa son bir yıl içerisindeki yıllık enflasyon oranı gerçek anlamda %20'nin altında değildir. Çünkü Tüketici Kredisi faiz oranlarıyla banka faiz oranları ortalama %20'ler civarındadır. Enflasyon oranı böyleyken, asgari ücrete yapılacak olan zam oranı, büyük olasılıkla %11 civarında olacaktır. Banka sahiplerinin, yerli-yabancı kapitalistlerin yıllık kârları, geçtiğimiz yıllara göre %70-%80 oranında artarken, milyonlarca işçinin aldığı asgari ücrete yapmayı düşündükleri artışın oranı %11'dir.

Ülkemizde asgari ücret Fransa, Almanya, İngiltere vb. ülkelerdeki asgari ücretin ortalama altıda biri kadardır.

Kaldı ki, TÜİK tarafından 2006 yılında yapılan "Emek Üretkenliği ve Reel Ücretler 2000-2006" araştırmasında, Türkiye'de 2000 yılından 2006 yılına kadar işçi başına saatlik üretim (saat başı üretkenlik) %78 artarken, reel işçi ücretleri %18 gerilemiştir.

Kısacası, emperyalistlerin artıdeğer sömürüsü bu dönemde büyük oranda artmıştır. İşçiler, ayda birkaç gün kendileri için çalışırken, diğer günler tamamen

patronlar için çalışmak zorunda kalmışlardır. İş bulup çalışan işçi kardeşlerimiz arasında çalışma süresi, artık, günde ortalama 12 saate, haftada 72 saate çıkmıştır. Oysa Kölelik Yasası olan 4857 sayılı İş Kanununa göre bile, haftalık çalışma süresi 45 saattir. Bu, milyonlarca işçi kardeşimiz için kâğıt üzerinde kalan bir düzenlemedir.

Kısacası yerli-yabancı kapitalistler, ABD-AB emperyalistleri daha fazla kâr, daha fazla sömürü için ülkemizi ucuz işgücü cennetine çeviriyorlar. Mühendisler için durum farklı değildir! Odamızın mühendislik hizmeti için belirlediği asgari ücret olan 850 YTL bile yoksulluk sınırının çok çok altındadır.

Sonuç Yerine;

Bilim ve teknoloji temelinde, yeniden üretim, yatırım, istihdam politikaları oluşturulması, teknik hizmetin gerekli ve yeterli bir biçimde halkımızın çıkarları doğrultusunda ve yalnızca onun hizmetine sunulabilmesi, Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarını yoksulluk sınırlarında yaşamaya mahkûm eden, meslek onurumuzu yok etmeye çalışan IMF patentli ücret politikalarına son verilmesi gerekmektedir.

ONLAR

**ONLAR ki TOPRAKTA KARINCA,
SUDA BALIK, HAVADA KUŞ KADAR
ÇOKTURLAR;
KORKAK, CESUR, CÂHİL, HAKİM VE
ÇOCUKTURLAR
VE KAHREDEN YARATAN ki ONLARDIR,
DESTÂNIMIZDA YALNIZ ONLARIN MÂCERALARI
VARDIR.**

**ONLAR ki uyup HAININ İÇVÂSINA
SANCAKLARINI ELDEN YERE DÜŞÜRÜRLER
VE DÜŞMANI MEYDANDA KOYUP
KAÇARLAR EVLERİNE
VE ONLAR ki BİR NICE MURTADA HANÇER
ÜŞÜRÜRLER
VE YEŞİL BİR AĞAÇ GİBİ GÜLEN
VE MERASİMSİZ AĞLAYAN
VE ANA AVRAT KÜFREDEN ki ONLARDIR,
DESTÂNIMIZDA YALNIZ ONLARIN MÂCERALARI
VARDIR.**

**DEMİR, KÖMÜR VE ŞEKER
VE KIRMIZI BAKIR VE MENSUCAT
VE SEVDA VE ZULÜM VE HAYAT
VE BİLCÜMLE SANAYİ KOLLARININ
VE ÇÖKYÜZÜ VE SAHRA
VE MAVİ OKYANUS VE KEDERLİ NEHİR
YOLLARININ,
SÜRÜLMÜŞ TOPRAĞIN VE ŞEHİRLERİN BAHTI
BİR ŞAFAK VAKTİ DEĞİŞMİŞ OLUR,
BİR ŞAFAK VAKTİ KARANLIĞIN KENARINDAN
ONLAR AĞIR ELLERİNİ TOPRAĞA BASIP
DOĞRULDUKLARI ZAMAN.**

**EN BİLGİN AYNALARA
EN RENKLİ ŞEKİLLERİ AKSETTİREN ONLARDIR.
ASIRDA ONLAR YENDİ, ONLAR YENİLDİ.
ÇOK SÖZLER EDİLDİ ONLARA DAİR
VE ONLAR İÇİN :**

**ZİNCİRLERİNDEN BAŞKA KAYBEDECEK
ŞEYLERİ YOKTUR,
DENİLDİ.**

NÂZİM HİKMET RAN